

Nr 241.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärd för främjande av sparsamhet bland skolungdomen; given Stockholms slott den 20 mars 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sigurd Ribbing.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, GÄRDE, PETTERSSON, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Tillförordnade departementschefen, statsrådet Ribbing anför:

I skrivelse den 26 november 1927 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning ifråga om vidtagande av vissa åtgärder för främjande av sparsamhet bland skolungdomen i riket; och har generalpoststyrelsen därvid anfört i huvudsak följande:

Frågan om åtgärder till främjande av sparsamhet bland ungdomen hade sedan länge varit föremål för intresserad uppmärksamhet även från det allmännas sida. Postverket hade på olika sätt sökt uppmuntra och främja sparverksamheten inom skolorna, särskilt folkskolorna. Sälunda hade postsparbanken vid olika tillfällen och senast under år 1927 låtit utgiva en sparsamhetsbroschyr, som kostnadsfritt tillhandahållits skolorna för utdelning till lärjungarna. Vidare hade postsparbanken låtit inspela en film, avsedd att

för de unga framhålla nyttan av en rätt bedriven sparsamhet. Slutligen hade postsparbanken tillhandahållit därav intresserade skolor s. k. klass-sparbössor för uppsamling av smärre sparmedel från skolbarnen.

Samtidigt med postsparbanken hade även många privata sparbanker nedlagt ett, efter vad generalpoststyrelsen hade anledning tro, framgångsrikt och berömvärt arbete på nu ifrågakvarande område. Postsparbanken hade därvid alltid sökt tillse, att ingen olämplig konkurrens kommit till stånd mellan denna och de privata bankerna. I den mån lokala sparbanker på ett tillfredsställande sätt söjrt för skolsparkasserörelsen på vissa orter, funnes nämligen, enligt generalpoststyrelsens uppfattning, ingen anledning för postsparbanken att jämväl där bedriva sådan verksamhet. Postsparbanken torde för övrigt hava ett tillräckligt arbetsfält inom de landsändar och å de orter, där sparbanker antingen icke funnes eller också icke vore i tillfälle att på mera verksam sätt uppmuntra och tillvarata sparlusten hos skolungdomen.

Ett ur flera synpunkter effektivt och av många enskilda sparbanker använt förfaringssätt vore att tilldela skolbarnen sparbanksböcker med därå insatta mindre belopp. Böckerna torde i allmänhet utfärdas med förbud mot behållningens lyftande förrän efter viss tid. Postsparbanken hade övertvägt olika tillvägagångssätt för en eventuell utdelning av postsparbanksböcker åt folkskolebarn. Det skulle kunna tänkas, att böckerna i form av premier tilldelades endast en del barn eller också att en mera allmän utdelning ägde rum, så att praktiskt taget samtliga barn i viss skola eller skolklass erhöle postsparbanksbok. Postsparbanken hade härom rådgjort under hand med vederbörande hos skolöverstyrelsen, därifrån meddelats, att man där närmast hade sympati för en anordning, genom vilken samtliga barn i en och samma skolklass komme att erhålla en postsparbanksbok, även om beloppet bleve jämförelsevis obetydligt. Det ansåges nämligen, att man på denna väg starkast finge fram sparsamhetssynpunkten, utan att denna skymdes av andra faktorer. Antalet i folkskolorna för år nyinskrivna barn hade beräknats för den närmaste tiden komma att hålla sig vid omkring 100,000. Det vore givetvis icke avsett, att postsparbanken skulle tilldela varje nyinskrivet skolbarn en postsparbanksbok. Först och främst borde från sådan tilldelning undantagas de skoldistrikt, inom vilka motsvarande sparverksamhet igångsatts av någon sparbank. En viss begränsning följde även därav, att postsparbanken i och för en eventuell utdelning av postsparbanksböcker helt naturligt vore hänvisad till samverkan med vederbörande skolråd och lärare, varför endast de skoldistrikt och skolor torde, åtminstone i första rummet, böra ifrågakomma, där sådan samverkan läte sig bekvämt anordna. Intilldess att erfarenhet vunnits, vore måhända dessutom lämpligt, att nu omhandlade åtgärd inskränktes till att avse endast viss landsända eller vissa län, där det av olika skäl syntes särskilt angeläget att främja sparsamhetssträvandena. Generalpoststyrelsen hade under sådana förhållanden tänkt sig, att ett belopp för år 1928 av 50,000 kronor skulle vara tillfyllest för en anordning försöksvis av nu omhandlat slag. Därest å de postsparbanksböcker, som utdelades, insattes 2 kronor per bok, skulle det föreslagna beloppet således medgiva utdelning av 25,000 postsparbanksböcker. Beloppet borde disponeras av postsparbankens vinstmedel för år 1927.

Under återopande av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt om medgivande att av postsparbankens vinstmedel för år 1927 använda ett belopp av högst 50,000 kronor att med 2 kronor per bok insättas å motböcker med postsparbanken, vilka, efter av styrelsen i samråd med skolöverstyrelsen fastställd plan, skulle utdelas till barn vid folkskolor i riket.

Statskontoret har i utlåtande den 4 februari 1928, med förmälan att statskontoret för sin del intet hade att erinra emot den av generalpoststyrelsen ifrågasatta anordningen till sparsamhetens befrämjande, anfört följande:

Av ifrågavarande åtgärder föranledda utgifter torde, i stället för att bestridas av vinstmedlen för år 1927, böra avföras å något anslag i driftkostnadsstaten för postverket. Då särskilt anslag för ändamålet icke blivit i staten för år 1928 uppfört, torde anslaget till diverse utgifter kunna komma till användning.

Slutligen har skolöverstyrelsen i utlåtande den 16 mars 1928 tillstyrkt bifall till generalpoststyrelsens förevarande framställning.

Frågan om vidtagande av åtgärder för skolungdomens fostran till sparsamhet har länge varit föremål för uppmärksamhet. Jag tillåter mig erinra om riksdagens skrivelse den 31 maj 1910, nr 150, däri riksdagen med anledning av väckt motion hemställt att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, huruvida till främjande av ungdomens fostran till sparsamhet åtgärder kunde vidtagas för att befordra sparkasseverksamheten i skolorna. Berörda skrivelse överlämnades på sin tid till 1920 års postsparbankssakkunniga. I sitt den 15 november 1921 avgivna betänkande lämnade nämnda sakkunniga en utförlig redogörelse för skolsparkasseverksamheten samt postsparbankens medverkan till främjande av sparsamhet. De sakkunniga framhöll därvid, att postsparbanken under hela sin tillvaro sökt verka för sparsamhet bland skolungdomen, samt avgåvo ett fullständigt förslag till ordnandet av en utav postsparbanken bedriven skolsparkasseverksamhet. Detta förslag innebar, bland annat, att sparkasseverksamhet i förbindelse med postverkets sparbanksrörelse borde anordnas i skolor, som stodo under skolöverstyrelsens inseende, samt att postverket skulle äga att i viss omfattning verkställa gratisutdelning till skolbarn av ficksparbössor eller att till skolor utlämna s. k. klass-sparbössor. Den av generalpoststyrelsen nu ifrågasatta anordningen återfinnes emellertid icke bland de av postsparbankssakkunniga föreslagna åtgärderna. I proposition, nr 152, till 1922 års riksdag angående omorganisation av postsparbanken och införande av postgirorörelse m. m. anförde dåvarande departementschefen, att frågan om vidtagande av åtgärder för skolungdomens fostran till sparsamhet uppenbarligen vore en angelägenhet av mycket stor betydelse, men att, då frågan ännu icke föreläge i sådant skick, att något definitivt förslag i ämnet kunde framläggas, denna borde bliva föremål för ytterligare utredning, innan densamma underställdes slutlig prövning av Kungl. Maj:t. Postsparbankssakkunnigas förslag föranledde således i denna del icke någon definitiv åtgärd.

Departements-
chefen.

Genom beslut den 7 maj 1926 bemyndigade Kungl. Maj:t generalpoststyrelsen att under år 1926 taga i anspråk och såsom driftkostnad avföra ett belopp av högst 15,000 kronor för utgivande av skrifter i sparsamhetsfrågan och för därmed jämförliga åtgärder till främjande av postsparbankens uppgift att väcka och underhålla håg till sparsamhet, varjämte Kungl. Maj:t föreskrev, att, därest medel jämväl framdeles erfordrades för ifrågavarande ändamål, generalpoststyrelsen skulle i samband med avgivande av förslag till driftkostnadsstat därom göra framställning.

Såsom av generalpoststyrelsens skrivelse framgår hava ett flertal åtgärd vidtagits för uppmuntrande och främjande av sparsamheten inom skolorna. Den av styrelsen nu föreslagna åtgärden att å motböcker med postsparbanken, vilka, efter plan fastställd av generalpoststyrelsen i samråd med skolöverstyrelsen, skola utdelas till skolungdom, insätta 2 kronor per bok, synes ägnad att hos ungdomen väcka sparsamhetsintresse och kan även bidra till utveckling av postsparbankens rörelse. För ändamålet nu erforderligt belopp, 50,000 kronor, torde, på sätt statskontoret föreslagit, böra avföras såsom en postsparbankens driftkostnad. Därest verksamheten finnes böra fortsättas, lära för framtiden erforderliga belopp böra upptagas i driftkostnadsstaterna.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att generalpoststyrelsen må, för främjande av sparsamhet, i den omfattning Kungl. Maj:t bestämmer av postmedel till skolungdom i riket utdela mindre penningbelopp insatta å motböcker med postsparbanken, dock högst två kronor å varje bok.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.